

Artícle Genèric

Matèries primeres

Petroli: un recurs escàs barat?

Contingut disponible en
Anglès Espanyol

Jordi Gual

El preu del petroli és una variable clau per a l'economia mundial, i per això és fonamental entendre quins són els seus principals determinants a mitjà termini i la seva evolució tendencial a llarg termini. A aquesta qüestió dediquem el Dossier de l'Informe Mensual d'aquest mes. Com succeeix amb altres productes que compleixen, també, una funció d'actiu financer, els economistes renunciem a tractar d'explicar els moviments a molt curt termini. Renúncia que és una mostra d'ignorància, però potser, també, de saviesa.

A mitjà termini, el preu del cru segueix els anomenats supercicles. És a dir, períodes d'alça i de descens amb durades que van, aproximadament, de 10 a 15 anys. En essència, aquests supercicles són el resultat de la diferència entre les respostes a diferents horitzons temporals per part dels agents (productors i consumidors) davant un canvi inicial en el preu. A curt termini, la reacció dels dos

agents és moderada (és a dir, oferta i demanda són relativament inelàstiques al preu), però, a mitjà termini, sí es modifiquen en profunditat els comportaments de producció i de consum. Dit d'una altra manera, els preus baixos es poden mantenir durant un temps, però, precisament, aquest fenomen desencadena les forces que provoquen, al cap d'uns anys, augments estructurals de demanda i descensos de l'oferta, que impliquen alces significatives del nivell de preus. En els 45 últims anys, hem viscut dues fases d'augment intensos del preu (1973-1980 i 2002-2011), dues fases de forts descensos (1980-1986 i 2011-2015) i una inusitada fase d'estabilitat en nivells baixos (1986-2002). Aquest últim període palesa el caràcter oligopolístic del mercat internacional del cru, un factor que també en determina, de manera crucial, l'evolució. El supercicle s'interromp si, en la fase de potencial escassetat de producció, el càrtel del petroli perd cohesió i això impedeix que, davant la pressió de la demanda, els productors responguin amb limitacions d'oferta.

Des de la perspectiva del supercicle, el Dossier d'aquest mes argumenta que ens trobem, probablement, en el tram final de la caiguda de preus, que ha estat, aproximadament, del 75% dels màxims del 2011, una xifra similar a la dels anys vuitanta. Si l'OPEP, amb el lideratge de l'Aràbia Saudita, és capaç de restablir un cert grau de disciplina interna, hauríem de registrar nivells de preus més alts en el futur, de manera que es recuperin els 60 dòlars al llarg dels tres pròxims exercicis i se superin els 70 en cinc exercicis.

Pel que fa a la visió a llarg termini, l'anàlisi econòmica ens indica que hauríem d'observar una tendència a l'augment del preu en termes reals, és a dir, del preu relatiu del petroli en l'economia. Un recurs exhaurible s'hauria d'encarir a mesura que s'esgoten les existències. A la pràctica, com hem dit, el preu real del petroli ha oscil·lat molt al llarg de les últimes dècades, però, curiosament, ha revertit cap a una mitjana que se situa, aproximadament, en 55 dòlars (de poder adquisitiu actual). Quatre dècades ja poden ser qualificades de llarg termini, però les reserves de petroli han estat superiors a les esperades, i, probablement, això explica que la tendència a l'alça del preu hagi estat gairebé inexistent en el passat mig segle.

Mirant cap al futur, és probable que aquesta tendència a l'alça tampoc no s'acabi

de manifestar. No perquè les reserves encara per descobrir siguin gegantines o perquè s'esperen grans avanços tecnològics que permetin explotar les fonts de petroli de manera més eficient. El que probablement impedirà aquest augment del preu a llarg termini serà l'impacte ambiental del consum de petroli: si la humanitat desitja complir els objectius de control d'emissions de CO₂, una part important de les reserves encara no explotades de combustibles fòssils seran, de fet, inservibles. La competència entre fonts d'energia està servida. Això introdueix un fort incentiu perquè els països productors de petroli intentin col·locar a temps les reserves al mercat i renunciïn a pactes monopolístics llargs amb què sortir del pas a curt termini però que puguin girar-se en contra seva a llarg termini.

Jordi Gual

Economista en cap

29 de febrer de 2016

Jordi Gual

Etiquetes

Petroli